

**Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту**

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

**освітньо-професійна програма Агрономія
спеціальність 201 Агрономія
галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство
ступінь вищої освіти бакалавр**

**Івано-Франківськ
2024**

Наскрізна програма навчальної та виробничих практик для студентів денної форми навчання за спеціальністю 201 «Агрономія» Факультету природничих наук

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання):
доцент кафедри лісового і аграрного менеджменту, к.с.-г.н. Григорів Я. Я.,
професор кафедри лісового і аграрного менеджменту, д.с.-г.н. Карбівська У.М.,
доцент кафедри лісового і аграрного менеджменту, к.с.-г.н., доц. Турак О. Ю,
завідувач агролісівничої лабораторії Турак О.Д.

Наскрізна програма практики затверджена на засіданні кафедри лісового і аграрного менеджменту

Протокол від № 4 “11” листопада 2024 р.

Затверджено Вченою радою факультету природничих наук

Протокол від № 3 “26” листопада 2024 р.

ВСТУП

Практика студентів є невід'ємною частиною процесу підготовки фахівців агрономічного напрямку у Вищому навчальному закладі, яка передбачає отримання студентами достатнього обсягу практичних знань і навичок роботи. Відповідно наскрізною програмою передбачене безперервне практичне навчання студентів, починаючи з 1-го курсу і до випуску. Строки проведення практик визначені в навчальному плані.

Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Завдання практики:

- поглиблення, систематизація і закріплення теоретичних знань, одержаних студентами в процесі навчання;
- ознайомлення та набуття навичок роботи з приладами, обладнанням і програмними продуктами в професійній діяльності;
- виховання відповідальності за результати своєї діяльності;
- закріплення теоретичних знань та формування навичок прийняття самостійних рішень на певних ділянках роботи (чи з конкретних питань) у виробничих умовах;
- освоєння сучасних технологій і виробничих процесів та збір фактичного матеріалу для виконання індивідуальних завдань.

Проходження практики сприяє формуванню: компетентностей: загальних:

1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

4. Здатність спілкуватися державною мовою, як усно так і письмово.

5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

7. Здатність застосовувати знання в практичній ситуації.

8. Навички здійснення безпечної діяльності.

9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

10. Здатність працювати в команді.

11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

фахових:

1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництва, землеробства, селекції та насінництва, агрохімії, плідівництва, овочівництва, ґрунтознавство, кормовиробництва, механізація в рослинництві, захист рослин).

2. Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.

3. Знання та розуміння основних біологічних та агротехнологічних концепцій, правил, і теорій, пов'язаних із вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.

4. Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

5. Здатність оцінювати, інтерпретувати й синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані в галузях сільськогосподарського виробництва.

6. Здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії.

7. Здатність науково обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин з урахуванням їх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.

8. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

9. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

програмних результатів навчання:

2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

4. Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі агрономії.

5. Проводити літературний пошук українською та іноземною мовами та аналізувати отриману інформацію.

6. Демонструвати знання і розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії.

7. Демонструвати знання і розуміння принципів фізіологічних процесів рослин в обсязі, необхідному для освоєння фундаментальних та професійних дисциплін.

8. Володіти статистичними методами опрацювання даних в агрономії.

9. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття.

10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.

11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

12. Проектувати й організовувати технологічні процеси вирощування насінневого матеріалу сільськогосподарських культур відповідно до встановлених вимог.

13. Проектувати та організовувати заходи вирощування високоякісної сільськогосподарської продукції відповідно до чинних вимог.

15. Планувати економічно вигідне виробництво сільськогосподарської продукції.

16. Організовувати результативні і безпечні умови роботи.

1. ОПИС ПРАКТИК

Навчальним планом підготовки студентів освітньо-професійної програми Агрономія ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 201 Агрономія денної форми навчання 2022 року набору передбачені наступні види практик (табл. 1).

Таблиця 1

Види, назви і обсяги практик студентів освітньо-професійної програми Агрономія ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 201 Агрономія денної форми навчання

№ п/п	Вид практики	Семестр	Кількість кредитів	Кількість днів/тижнів (годин)
ОР «Бакалавр»				
1	Навчальна практика	4	3,0	10 (60)
2	Виробнича практика	6	9,0	30 (270)

1.1 Навчальна практика

Метою навчальної практики «Навчальна практика» є закріплення теоретичних знань, що стосуються предметної області та професійної діяльності, особливостей функціонування, формування навичок та закріплення практичних знань з формації ґрунтів за комплексом ознак, виконання ґрунтового розрізу та профілю ґрунту, визначення його генетичної назви; читання карти ґрунтів, картограми і використання їх для формування системи використання земель.

Поглибити теоретичні знання з курсу “Ґрунтознавство з основами геології”. Сформувати у студентів практичні навички по визначенню факторів ґрунтоутворення, типів ерозії ґрунтів, ґрунтоутворюючих порід. Вивчити стан ґрунтів Передкарпаття, Лісостепу і Карпатського регіону.

Вимоги до знань та вмінь:

За підсумками навчальної практики студент повинен знати:

- сучасні методи дослідження агрохімічного стану ґрунтів;
- принципи раціонального землекористування і завдання охорони ґрунтів;
- фактори ґрунтоутворення;
- сучасний стан ґрунтів Івано-Франківської області;
- основи техніки польових досліджень ґрунтів;
- методика опису ґрунтового розрізу;
- основи класифікації ґрунтів;
- методологію використання ґрунтових карт і картограм.

Вміти:

- в польових умовах визначати основні типів ґрунтів;
- проводити камеральну обробку одержаних в ході обстеження матеріалів;
- аналізувати одержані матеріали та складати звіт за результатами досліджень;
- складати агрохімічні картограми;
- вести польовий щоденник.
- володіти навичками: відбору ґрунтових проб, проведення аналітичних досліджень, оформлення наукових звітів за результатами власних досліджень.

Таблиця 2

**Тематичні блоки навчальної практики «Навчальна практика»
студентів освітньо-професійної програми Агрономія ступеня вищої
освіти бакалавр спеціальності 201 Агрономія**

Тематичний блок навчальної практики	Обсяг тематичного блоку, годин		Назва кафедри, яка здійснюватиме керівництво тематичним блоком
	кредитів ЄКТС	годин	
Ґрунтознавство з основами геології	3	90	Кафедра лісового і аграрного менеджменту
Разом	3	90	

Тематичний блок «Ґрунтознавство з основами геології»:

- ознайомлення із ґрунтовим покривом сільськогосподарських підприємств;
- вивчення морфологічної оцінки ґрунтів їх походження та властивості;
- ознайомлення із генезисом основних ґрунтів господарства чи місця проходження практики, дати характеристику основних умов ґрунтоутворення;
- виконання опису профілів основних ґрунтів за їх типами ґрунтоутворення;
- наведення морфологічних описів ґрунтів за профілем;
- наведення практичних рекомендацій щодо використання ґрунтів відповідно до їх походження;
- опанування методів розрахунку вапна і гіпсу з метою поліпшення хімічної меліорації ґрунтів.

1.2 Виробнича практика «Виробнича практика»

Метою виробничої практики «Виробнича практика» є забезпечення професійної технологічної підготовки майбутніх фахівців, набуття досвіду роботи за обраною професією.

Завдання виробничої практики «Виробнича практика»:

- проведення агроекономічного аналізу діючої в господарстві системи землеробства;
- аналізування структури рослинницької галузі господарства і технологій вирощування сільськогосподарських культур;
- вивчення системи насінництва в господарстві;
- аналізування стану реалізації продукції рослинництва, умов її зберігання та переробки;
- вивчення стану забезпечення в господарстві безпеки життєдіяльності населення, охорони праці, пожежної безпеки та виробничої санітарії;
- освоєння технології механізованих сільськогосподарських робіт;
- ознайомлення зі станом охорони природи в господарстві (підприємстві);
- вивчення системи передпосівного обробітку ґрунту під ранні та пізні ярові культури;
- проведення підготовки насіння та сівби сільськогосподарських культур;
- ознайомлення з системою догляду за озимими культурами;
- освоєння практичного налагоджування сільськогосподарських машин та знаряддя на виконання тих чи інших технологічних операцій;
- проведення розрахунків доз добрив та норм висіву;
- проведення меліоративних заходів.

Пройдення виробничої практики «Виробнича практика» сприяє формуванню: компетентностей:

загальних:

1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки, як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
4. Здатність спілкуватися державною мовою, як усно так і письмово.
5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
7. Здатність застосовувати знання в практичній ситуації.
8. Навички здійснення безпечної діяльності.
9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
10. Здатність працювати в команді.

11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

фахових:

1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництва, землеробства, селекції та насінництва, агрохімії, плодівництва, овочівництва, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, захист рослин).
2. Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.
3. Знання та розуміння основних біологічних та агротехнологічних концепцій, правил, і теорій, пов'язаних із вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.
4. Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.
5. Здатність оцінювати, інтерпретувати й синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані в галузях сільськогосподарського виробництва.
6. Здатність застосовувати методи статистичної обробки дослідних даних, пов'язаних з технологічними та селекційними процесами в агрономії.
7. Здатність науково обґрунтовано використовувати добрива та засоби захисту рослин з урахуванням їх хімічних і фізичних властивостей та впливу на навколишнє середовище.
8. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.
9. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

програмних результатів навчання:

2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.
4. Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі агрономії.
5. Проводити літературний пошук українською та іноземною мовами та аналізувати отриману інформацію.
6. Демонструвати знання і розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії.
7. Демонструвати знання і розуміння принципів фізіологічних процесів рослин в обсязі, необхідному для освоєння фундаментальних та професійних дисциплін.
8. Володіти статистичними методами опрацювання даних в агрономії.
9. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття.

10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.

11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

12. Проектувати й організовувати технологічні процеси вирощування насінневого матеріалу сільськогосподарських культур відповідно до встановлених вимог.

13. Проектувати та організовувати заходи вирощування високоякісної сільськогосподарської продукції відповідно до чинних вимог.

15. Планувати економічно вигідне виробництво сільськогосподарської продукції.

16. Організовувати результативні і безпечні умови роботи.

2. ЗМІСТ ПРАКТИК

2.1. Навчальна практика «Навчальна практика»

Тематичний блок «Ґрунтознавство з основами геології»

Тема 1. Закономірності географії ґрунтів. Чорноземи й каштанові ґрунти та їх окультурювання.

Інструктаж з техніки безпеки при проходженні навчальної практики. Правила вибору місця для закладки розрізу, типового місця для закладання розрізу. Ознайомлення з правилами польового дослідження ґрунтів. Ознайомлення з правилами ведення польової документації та з методикою відбору зразків ґрунтів і порід.

Ознайомлення із зональністю ґрунтового покриву. Горизонтальна та вертикальна зональність. Скласти карту ґрунтово-кліматичних зон України.

Умови генезису чорноземних ґрунтів Лісостепу України. Закласти розрізи та провести морфологічний опис, відібрати ґрунтові зразки. В лабораторних умовах провести дослідження ґрунтових зразків.

Ознайомитися із генезисом південних чорноземів, каштанових ґрунтів. За картою ґрунтів України виявити та описати локацію ґрунтів півдня України, дати характеристику їх використання та особливості меліорації.

Тема 2. Підзолисті, болотні, галогенні ґрунти та їх окультурювання. Ознайомлення з умовами генезису підзолистих ґрунтів, класифікацією опідзолених ґрунтів. Закласти розрізи та провести морфологічний опис, відібрати ґрунтові зразки. В лабораторних умовах дослідити ґрунтові зразки, результати занести у паспорт.

Ознайомлення з умовами генезису болотних ґрунтів, класифікацією болотних ґрунтів. Закласти розрізи та провести морфологічний опис, відібрати ґрунтові зразки. В лабораторних умовах дослідити ґрунтові зразки, результати занести у паспорт.

Ознайомлення з умовами генезису галогенних ґрунтів, класифікацією галогенних ґрунтів. Закласти розрізи та провести морфологічний опис, відібрати ґрунтові зразки. В лабораторних умовах дослідити ґрунтові зразки, результати занести у паспорт.

Агромеліоративні заходи поліпшення кислих та лужних ґрунтів. Теоретичне та практичне значення хімічної меліорації. Розрахунки норм внесення вапна і гіпсу.

2.2. Виробнича практика

Тема 1. Структура господарства

Виробнича, організаційна, управлінська та організаційна діяльність господарства. Обов'язки керівника та спеціалістів різних рівнів. Показники діяльності господарства.

Тема 2. Агроекономічний аналіз системи землеробства.

Характеристика ґрунтово – кліматичних умов господарства. Економічний аналіз рослинницької галузі господарства. Сівозміна, як запорука високої врожайності. Сільськогосподарська техніка для обробки ґрунту. Технологічні операції по вирощуванню сільськогосподарських культур. Система передпосівного обробки ґрунту. Підготовка насіння до сівби. Догляд за рослинами в період сходи – збирання. Розрахунки доз добрив та норм висіву. Збирання врожаю.

Тема 3. Вирощування сільськогосподарських культур для ведення насінництва в господарстві.

Характеристика сортів та гібридів для зони вирощування. Визначення посівних якостей насіння. Підготовка земельних ділянок під насінневі посіви. Сортові та видові прополки насінневих посівів.

Тема 4. Технологія зберігання та переробки продукції рослинництва.

Характеристика зерна як об'єкту зберігання та переробки. Зберігання зернових мас різного цільового призначення. Основи переробки зерна та насіння. Вимоги переробної промисловості до якості сировини.

Тема 5. Індивідуальне завдання.

Залежно від професійного спрямування, наукових інтересів та особистих побажань студент повинен розробити висновки та обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення окремого напрямку роботи господарства або впровадження інновації.

3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИК

Практика студентів Університету проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики для відповідних освітніх рівнів.

Базами практики можуть бути суб'єкти господарювання, незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності, фізичні особи, які проводять незалежну професійну самоврядування, діяльність, громадські органи державної влади і місцевого формування, об'єкти структурних підрозділів Університету, а також бази за межами України за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі програм практики.

Навчальна практика проводиться у навчальних аудиторіях, лабораторіях, комп'ютерних лабораторіях, навчально-дослідних ділянках та інших об'єктах структурних підрозділів Університету. Вони повинні мати

відповідне матеріально-технічне, організаційне і навчально-методичне забезпечення.

Навчальна практика також може проводитися в підприємствах (організаціях, установах тощо), що оснащені за останніми тенденціями розвитку відповідної сфери професійної діяльності, забезпечують виконання програм практики. Вона проводиться науково-педагогічним, педагогічним працівником Університету для групи (підгрупи) студентів. З цими підприємствами (установами, організаціями тощо) укладаються договори.

Виробнича практика проводиться на базах практики. Підприємства (установи, організації тощо), що залучаються для проведення виробничої практики студентів, повинні відповідати наступним вимогам:

- наявність структурних підрозділів, напрям діяльності яких відповідає спеціальності 201 Агрономія;
- здатність забезпечити виконання програми практики;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;
- забезпечення належних умов для проходження практики на виробництві з дотриманням правил і норм безпеки праці, виробничої санітарії відповідно до законодавства;
- надання студентам на час проходження практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмам практики (за згодою керівника підприємства (установи, організації тощо) та за наявності відповідних вакансій);
- надання студентам права користуватися документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства (установи, організації тощо);
- можливість наступного працевлаштування випускників Університету (на загальних підставах, за наявності вакансій).

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики, є:

- розробка наскрізних і робочих програм практик;
- визначення баз практики;
- укладання договорів про проведення практики студентів між Університетом та підприємствами (установами, організаціями тощо); розподіл студентів за базами практики;
- підготовка для баз практики інформації про обсяги, зміст, період проведення практики студентів, потреби в обладнанні та матеріалах тощо;
- призначення керівників практики;
- складання індивідуальних завдань на практику;
- проведення настановчих зборів студентам;
- підготовка звітної документації за результатами проведення практики;
- інші заходи.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її

проведенням в Університеті здійснює керівник виробничої практики навчального відділу, в навчально-науковому інституті – директор, на кафедрах – завідувачі кафедр.

Функції організаторів, керівників та учасників практики визначаються Положенням про організацію та проведення практики.

Навчальна практика проводиться для академічної групи або підгрупи, залежно від специфіки практики. Науково-педагогічні та педагогічні працівники одночасно можуть проводити навчальну практику не більше, ніж в одній академічній групі чи підгрупі.

Навчальна практика здійснюється тривалим окремим періодом у межах навчального року.

Керівник навчальної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- проводить студентам інструктаж з безпеки життєдіяльності;
- забезпечує якість проходження практики студентів згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання студентам (за наявності);
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- перевіряє щоденники навчальної практики (додаток К) та оцінює результати її проходження студентами;
- подає звіт керівника навчальної практики на кафедру та керівнику виробничої практики навчального відділу;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Студенти, які проходять навчальну практику, зобов'язані:

- ознайомитися з програмою практики;
- отримати документи для проходження практики;
- пройти інструктаж з безпеки життєдіяльності та дотримуватися правил безпеки життєдіяльності;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- оформити звітну документацію з практики та подати її керівнику практики від кафедри.

Виробнича практика студентів проводиться у виробничих умовах в період, що забезпечує можливість виконання студентами всіх видів робіт згідно програми практики.

На початку практики керівник підприємства (установи, організації тощо) призначає керівника від бази практики, а також забезпечує проведення студентам практикантам інструктажів з охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку бази практики, порядком отримання документації та матеріалів. Керівником практики від бази практики повинен бути фахівець, який працює на постійній основі. Кількість студентів-практикантів, яка закріплюється за ним, не перевищує десяти осіб.

На студентів-практикантів, які проходять практику на підприємстві (установі, організації тощо), розповсюджується законодавство України про

працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства (установи, організації тощо). За наявності вакантних місць та за відповідності змісту роботи програмі практики, вони можуть бути зараховані на штатну посаду.

Організація проведення професійної практики студентів заочної форми навчання здійснюється з урахуванням наявності в них професійного досвіду.

Студенти, які мають досвід роботи, стажувалися (не менше одного місяця) або працюють за обраним фахом, допускаються розпорядженням директора інституту до складання семестрового контролю з професійної практики без її проходження на підставі поданих підтверджуючих документів. Документами, які підтверджують відповідність займаної посади обраному фаху та наявність у студента відповідного практичного досвіду, є довідка з місця роботи чи стажування, засвідчена керівником підприємства (установи, організації тощо), або копія трудової книжки.

Студентам, які не працюють за фахом і не мають досвіду роботи за фахом, проводиться професійну практику згідно наказу ректора Університету. Проходження студентом професійної практики може здійснюватися за місцем роботи (без відриву від виробництва) за умови його відповідності вимогам програм практики та укладення договору про проведення практики студентів.

Керівник виробничої практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- забезпечує якість проходження практики студентів згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання студентам;
- контролює своєчасне прибуття студентів до баз практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- проводить консультації щодо опрацювання та узагальнення зібраного матеріалу;
- перевіряє щоденники, звіти з практики та оцінює результати її проходження студентами;
- подає на кафедру звіт керівника виробничої практики;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством та внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Керівник практики від бази практики:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою студентів-практикантів згідно з програмою практики;
- знайомить студентів-практикантів із правилами внутрішнього розпорядку та контролює їх дотримання;
- повідомляє керівнику практики від кафедри про порушення студентом практикантом трудової дисципліни та внутрішнього розпорядку;
- контролює ведення щоденника, підготовку звіту студентом-практикантом;
- після закінчення практики складає відгук-характеристику на кожного студента практиканта, де дає оцінку проходження практики.

Студенти, які проходять виробничу практику, зобов'язані:

- з'явитися на настановчі збори з питань проходження практики та звітування за її результатами;
- пройти цільовий інструктаж з охорони праці;
- отримати документи для проходження практики;
- ознайомитися з програмою практики;
- отримати індивідуальні завдання у керівника практики від кафедри;
- своєчасно прибути на базу практики;
- дотримуватися правил охорони праці на підприємстві (в установі, організації тощо);
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- підготувати звітну документацію з практики;
- своєчасно подати звіт з практики та захисти його перед комісією.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИК І ОЦІНЮВАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Після закінчення періоду практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації відносяться щоденник практики, звіт з практики та інші.

За результатами проходження навчальної практики студентом подається керівнику практики від кафедри для перевірки та оцінювання щоденник навчальної практики. У щоденнику практики студент у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

За підсумками навчальної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік виставляється в останній день практики. Оцінювання її результатів здійснюється керівником практики від кафедри на підставі: повноти та якості виконання студентом програми практики та індивідуального завдання (за наявності); оформлення і змістовності наповнення щоденника практики та інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

За результатами проходження **виробничої практики** студентом подається звіт з практики разом зі щоденником на кафедру для реєстрації та керівнику практики від кафедри – для перевірки та оцінювання.

У щоденнику практики студент у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Вимоги до структури та обсягу звіту з практики наводяться у робочій програмі практики.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів з виробничої практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками виробничої практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку. Диференційований залік з практики виставляється протягом перших двох теоретичних тижнів після її закінчення головою комісії із захисту звітів з практики.

Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики.

Керівником практики від кафедри нарахування балів здійснюється на підставі:

- оцінки результатів проходження практики студентом, наданої у відгуку характеристиці керівника практики від бази практики;
- оцінки якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики;
- оцінки виконання інших матеріалів, передбачених робочою програмою практики.

Комісія із захисту звітів з практики нараховує бали за підсумками презентації студентом результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії.

Підсумкова оцінка знань, умінь та навичок студентів, набутих на практиці, визначається за 100-бальною, 4-бальною шкалою та шкалою ЄКТС (табл. 3).

Таблиця 3

Система оцінки

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРО ПРАКТИКУ

У процесі проходження практики студенти складають звіт про практику. Звіт повинен складатися з таких частин: текстової, документальної та списку використаної літератури.

Текстова частина звіту складається з вступу, основної частини та висновків.

У вступі обґрунтовують мету, завдання виробничої практики і її практичне значення.

Основну частину тексту звіту потрібно поділити на розділи і теми із виділенням окремих питань. У цій частині студент дає коротку характеристику поставленого питання і описує виконану ним роботу (пов'язуючи текстову частину з документами, що додають до звіту в додатках (документальна частина)). Висвітлюючи питання, передбачені програмою проходження практики, але котрих на підприємстві не застосовують, студент повинен теоретично описати порядок їх здійснення. Текстова частина має бути стислою без зайвих описових фраз загального характеру.

У висновках студент обґрунтовує свої пропозиції щодо удосконалення облікової та економічної роботи на підприємстві.

Загальний обсяг текстової частини звіту не має перебільшувати 70 – 80 сторінок рукописного тексту.

Документальна частина включає копії первинних документів, облікових реєстрів, бухгалтерської звітності, згрупованих відповідно до тем. У документальній частині звіту (в додатках) не дозволяється наводити первинні документи та реєстри без заповнених реквізитів.

Текстова і документальна частина звіту мають бути взаємопов'язані. Посилаючись на документ, студент у дужках поряд з назвою документа пише: див. додаток.

Звіт потрібно написати від руки чітким почерком на одній стороні білого паперу формату А – 4. Розмір полів:

- ліве – 30 мм.;
- верхнє – 20 мм.;
- нижнє – 20 мм.;
- праве – 10 мм.

Кожен розділ теми потрібно назвати і написати прописними буквами. В кінці назви розділу та теми крапку не ставиться. Номер кожного розділу і теми ставити безпосередньо перед назвою відповідно до програми практики. Новий розділ потрібно писати з нової сторінки незважаючи на кількість тексту на попередній сторінці. Назви розділів і параграфів у змісті й тексті мають бути однаковими.

Нумерація сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою звіту є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок (Додаток б). На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини звіту, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна писати:

“1. ВСТУП” або “Розділ 6. ВИСНОВКИ”. Номер розділу ставлять після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка пишуть заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Зміст подають на початку звіту. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), зокрема вступу, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури та ін.

Висновки є завершальною частиною звіту. Вони містять стислий виклад актуальності зроблених оцінок та узагальнень під час аналізу, а також пропозицій автора. Ознайомлення з текстом висновків повинно сформуванати уявлення про ступінь досягнення автором звіту, поставленої мети і завдань. Обсяг висновків – 3 – 5 с.

Список рекомендованої літератури

1. Зінченко О. І., Салатенко В.Н., Білоножко М.А. Рослинництво. К.: Аграрна освіта, 2001. 591 с.
2. Лихочвор В.В. Рослинництво. Технології вирощування сільськогосподарських культур. НВФ «Українські технології», Львів, 2002 . 797 с.
3. Методи визначення агрофізичних властивостей ґрунту. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт для здобувачів ОПП 201 «Агрономія» спеціальності 201 «Агрономія» освітнього ступеню «Бакалавр» денної форми навчання. Кулик Г.А., Семеняка І. М., Малаховська В.О. Кропивницький: ЦНТУ, 2023 р. 59 с.
4. Носко Б.С. Довідник з агрохімічного та агроекологічного стану ґрунтів. К.: Урожай, 1994. 332 с.
5. Медведєв В.В., Лісовий М.В. Стан родючості ґрунтів України та прогноз його змін за умов сучасного землеробства. Харків: Штрих, 2001. 98 с.
6. Лісовал А.П. Методика агрохімічних досліджень. К.: Видав.центр НАУ. 2001. 247 с.
7. Лісовал А.П., Макаренко В.М.,Кравченко С.М. Система застосування добрив. К.: Вища школа. 2002. 323 с.
8. Ґрунтознавство з основами геології /І.І.Назаренко, С.М.Польчина, Ю.М. Дмитрук, В.А.Нікорич/ Чернівці, 2006. 504 с.
9. Ґрунтознавство з основами геології / О.Ф. Гнатенко, М.В. Капштик, Л.Р. Петленко, С.В. Вітвицький/ Київ, 2005. 648 с.
10. Карасюк І.М., Геркіял О.М., Недвига М.В. та ін. Агрохімічний аналіз ґрунтів, рослин і добрив на лабораторно-практичних заняттях з агрохімії: навч. посібн. – К.: ЗАТ «Нічлава», 2001. 192 с.

ДОДАТКИ

Додаток А.

РОЗРІЗ № _____

Дата _____

Угіддя _____ Поле сівозміни _____

Прив'язки _____

Рельєф (мезо, мікро) _____

Розташування розрізу за рельєфом _____

Стан поверхні ґрунту _____

Глибина і характер закипання, форми карбонатів _____

Ґрунотворна і підсилююча порода _____

Назва ґрунту польова _____

Рослинність природних кормових угідь _____

Назва рослин	% в рослинній асоціації
Злаки	
Бобові	
Осоки, ситники	
Різнотрав'я	

Кущі, % зайнятої площі _____

Крупини, які, % зайнятої площі _____

Виробнича характеристика ґрунту _____

Приклад опису ґрунту за морфологічними ознаками

Гумусово-елювіальний горизонт - HE - 0-25 см: сірий, слабоуцільнений, слабовологий, грудкувато-пилуватий,

пронизаний дрібними корінцями, перехід різкий;

HE
E(h)
I (h)
I
P _k

Елювіальний слабогумусований горизонт - E (h) 26-30 см: ясно-сірий з окремими білуватими плямами або прошарками вохристими плямами сезонного перезволоження, слабо вираженої плитчастої структури, збагачений на крем'янку присипку SiO₂ перехід поступовий;

Ілювіальний слабогумусований горизонт I (h) - 31-60 см:

темнувато-бурий, слабовологий щільний, грудкувато-призматичний, переважно важкосуглинковий, у верхній частині гумусові прожилки і затіки, по гранях структурних окремоостей помітна кремнева присипка, перехід поступовий;

Ілювіальний горизонт - I - 61-90 см: менш щільний, ніж попередній, грудкуватий, часто в ньому зустрічаються лінзи або прошарки слабозернистого піску, перехід поступовий;

Материнська порода - P_k - 90 см і глибше - лесовидний суглинок, жовто-палевого кольору, без структурний, слабоуцільнений, вологий, закипає від HCl.

Назва ґрунту: дерново-слабопідзолистий середньосуглинковий на лесовидному суглинку

Опис профілю ґрунту

	Малюнок розрізу	Індекси генетичних горизонтів	Верхня і нижня межі генетичних горизонтів (в см)	Морфологічні ознаки генетичних горизонтів	Глибина з якої взято зразки
0					
10					
20					
30					
40					
50					
60					
70					
80					
90					
100					
110					
120					
130					
140					
150					
160					
170					
180					
190					
200					

«Затверджую»
 Декан Факультету природничих наук
 «Прикарпатський національний університет
 імені Василя Стефаника»
 _____ Віктор СЛУЧИК
 « ____ » _____ 20 ____ р.

«Затверджую»

 « ____ » _____ 20 ____ р.

УГОДА
на проведення виробничої практики студентів Факультету природничих наук
спеціальності 201 – Агрономія

м. Івано-Франківськ « ____ » _____ 20 ____ р.

Ми, що нижче підписалися, з однієї сторони, «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (надалі – навчальний заклад), в особі декана Факультету природничих наук Случика Віктора Миколайовича, що діє на підставі Статуту підприємства і, з другої сторони _____, що діє на підставі Статуту _____,

уклали між собою угоду:

1. База практики зобов'язується:

1.1 Прийняти студентів на виробничу практику згідно з календарним планом:

№ п/п	Номер і назва спеціальності	Вид практики	ППП студента	Термін практики	
				початок	кінець
1.	201 – Агрономія,				

1.2 Керівнику господарства (установи) призначити кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.

1.3. Створити необхідні умови для виконання студентами програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

1.4. Забезпечити студентам умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: вступний та на робочому місці. У разі потреби навчити студентів-практикантів безпечних методів праці.

1.5. Надати студентам-практикантам і керівникам практики від навчального закладу можливість безкоштовно користуватися лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншими документацією, необхідної для виконання практики.

1.6. Надати студентам-практикантам і керівникам практики від навчального закладу можливість безкоштовного проживання.

1.7. Додаткові умови: _____

2. Навчальний заклад зобов'язується:

2.1 Призначити керівниками практики кваліфікованих викладачів

2.2 Забезпечити додержання студентами трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією бази практики нещасних випадків, якщо такі сталися зі студентами.

2.3 Надати допомогу підприємству у виконанні сільськогосподарських робіт (до 50 % навчального часу).

3. Відповідальність сторін за невиконання договору.

3.1. Сторони відповідають за невиконання покладених на них обов'язків щодо організації і проведення практики згідно з законодавством про працю України.

3.2 Договір набуває сили після його підписання сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

Навчальний заклад:

Завідувач кафедри лісового і аграрного менеджменту
 Факультету природничих наук
 «Прикарпатський національний університет імені
 Василя Стефаника»
 доц. _____ Віктор КЛІД
 « ____ » _____ 20 ____ р.

База практики:

 « ____ » _____ 20 ____ р.

“Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника”

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

Звіт
про проходження виробничої
практики

на _____

Студента (ки)

Керівник практики від університету
(посада, ПІП) підпис

Керівник практики від *назва установи*
(посада, ПІП) підпис

М.П.

Оцінка

**Міністерство освіти і науки України
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»**

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

студента _____

(прізвище, ім'я, по-батькові)

кафедра — лісового і аграрного менеджменту _____

курс _____, група _____

спеціальність _____

_____ (номер, назва)

Івано-Франківськ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ НА ПРАКТИКУ

Студент _____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Направляється на _____ практику

в _____ на _____
(назва підприємства)

Термін практики: з _____ по _____ 20__ р.

з _____ по _____ 20__ р.
(включаючи проїзд туди й назад).

Керівник практики від вузу _____
(посада, прізвище, ім'я, по-батькові)

(посада, прізвище, ім'я, по-батькові)

Печатка вузу

Декан факультету _____
(посада, прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник практики від підприємства _____
(посада, прізвище, ім'я, по-батькові)

Прибув на підприємство « _____ » _____ 20__ р.

Печатка підприємства _____
(підпис, посада, прізвище ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства « _____ » _____ 20__ р.

Печатка підприємства _____
(підпис, посада, прізвище ініціали відповідальної особи)

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Студент до відбуття на практику повинен пройти інструктаж з питань збереження життєдіяльності та техніки безпеки і настановну нараду щодо організації, проведення виробничої практики та отримати документи:

- щоденник (посвідчення про відрядження);
- індивідуальні завдання з виробничої практики;
- два примірники календарного графіка проходження практики (один для студентів і один – для керівника практики від виробництва);
- направлення на практику;
- направлення на поселення в гуртожиток (у разі потреби).

1.2. Студент, прибувши на підприємство, повинен подати керівникові від підприємства щоденник, пройти інструктаж з техніки безпеки й пожежної профілактики, ознайомитися з робочим місцем, правилами експлуатації устаткування та уточнити план проходження практики.

1.3. Під час проходження практики студент зобов'язаний строго дотримуватись правил внутрішнього розпорядку підприємства.

1.4. Звіт про практику студент складає відповідно до календарного графіка проходження практики й додаткових вказівок керівників практики від вузу й від підприємства.

1.5. Виробнича практика студента оцінюється за стобальною системою.

1.6. Студент, що не виконав вимог практики й дістав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку під час захисту звіту, направляється на практику повторно під час канікул.

6.5 Після закінчення практики щоденник разом із звітом має бути переглянутий керівниками практики, які складають відгуки і підписують його.

6.6 Оформлений щоденник разом із звітом студент повинен здати на кафедру.

6.7 Без заповненого щоденника практика не зараховується.